

יד מהרש"א
מסכת בבא בתרא
פרק המוכר את הספינה
חלק ב'
פב. עד צא:

א' דחה"מ סוכות תשס"ו

מפתח

דף פב.....	4
תד"ה מתקיף לה רב פפא.....	4
דף פב:.....	8
תד"ה וזורע את הניר.....	8
דף פג.....	9
רשב"ם ד"ה מפוזרין.....	9
תד"ה הרכובה.....	10
דף פג:.....	11
תד"ה רשות הרבים מהו שתפסיק.....	11
תד"ה לוקח יכול לחזור.....	13
דף פד.....	15
תד"ה ותנא תונא.....	15
תד"ה והוזלו ועמדו על ג'.....	17
דף פד:.....	18
רשב"ם ד"ה אם היל' פקח ותד"ה אי ברשות הרבים וד"ה מדד והניח.....	18
דף פה.....	22
תד"ה כל מקום.....	22
תד"ה כגון שהיל' בעלה מוכר קלתות.....	23
תד"ה בין פסק.....	24
דף פו.....	26
תד"ה ראשון ראשון קנה.....	26
דף פז.....	31
רשב"ם ד"ה אי מדה דלוקח.....	31
תד"ה מי כאן תנא.....	32
דף פז:.....	33
משנה השולח את בנו אצל חנווני.....	33
רשב"ם ד"ה כדשמואל.....	34
תד"ה אי הכי אימא סיפא.....	35
דף פח.....	37
רשב"ם ד"ה ור' יהודה סבר.....	37
רשב"ם ד"ה וה"מ דקייצי.....	38
דף פח:.....	39
רשב"ם ד"ה וחייב להכריע וד"ה לא ימוד.....	39
תד"ה וקללם.....	41
דף פט.....	42
רשב"ם ד"ה אלא שוקל וד"ה נותן הכרע אחד לכולן.....	42
רשב"ם ד"ה י"ב טפחים.....	44
דף פט:.....	45
רשב"ם ד"ה וחצי תומן וד"ה תומן (הראשון) וד"ה תומן (השני).....	45
תד"ה ובמשורה.....	48
דף צ.....	49
רשב"ם ד"ה שלישית ההין וד"ה רביעית ההין (הראשון).....	49
רשב"ם ד"ה דלא ליהוי.....	52
דף צ:.....	53

רשב"ם ד"ה ושמע מינה	53
דף צא	54
תד"ה חזד אמר	54

דף פב.

תד"ה מתקיף לה רב פפא

(1) משנה כמבואר בגמרא

(א) קנה ב' אילנות לא קנה קרקע

(i) והעולה מן הגזע הרי הוא של לוקח

(ii) והעולה מן השרשים הרי הוא של בעל הקרקע

(ב) ואם מתו אין לו קרקע

(i) ואין לו ללוקח אלא לחפור ולשרש

(2) גמרא לשיטת רשב"ם

(א) אמר רב נחמן נקטינן דקל אין לו גזע

(ב) סבר רב זביד דרב נחמן כיוון למימר דשאני דקל משאר אילנות

(i) דבשאר אילנות שאם יבשו בראשן קוצצן למטה וחוזרין וגדלים

(ii) אבל דקל שייבש אין לו תקנה

(1) הלכך בדקל מייאש לוקח מן היוצא מן הגזע

(2) דקסבר דיתייבש קודם שיוציא גזע

(3) ולא נתכוין לקנותו אף במקרה דאיכא יוצא מן הגזע

(ג) קשיא

(i) הרי במשנה איתא דהיוצא מן הגזע הרי הוא של לוקח

(ii) ולא שאני לי' למשנה בין דקל לשאר אילנות

(ד) תירוץ

(i) שאני מתניתין

(1) דזבין לחמש שנין

(2) כלומר דעד חמש שנין מצי לוקח ליטע אחר במקומו

(3) והלכך לא מסיח לוקח דעתו מגזע אפילו בדקל

(ii) משא"כ רב נחמן לא זבני' אלא עד שיתייבש

(1) הלכך מייאש בדקל ולא בשאר אילנות

(ה) מהרש"א

(i) שים לב

(1) דלבסוף מסקינן

(א) דרב זביד לא טעה באמרו דרב נחמן שאני לי' בין דקל לשאר אילנות

(ב) ודאין למיפרך לשיטתו' ממשנה דידן

- (2) והלכך מלים "סבר רב זביד" אינן מדוייקין דמשמע דרב זביד טעה
- (3) גמרא לשיטת רבינו תם
- (א) אמר רב נחמן נקטינן דקל אין לו גזע
- (ב) סבר רב זביד דרב נחמן כיוון למימר
- (i) דשאני דקל משאר אילנות
- (ii) דבשאר אילנות אם יבשו בראשן קוצצן למטה וחוזרין וגדלים פעם אחת אבל לא שתי פעמים
- (1) אבל דקל שייבש אין לו תקנה אפילו בקציצה פעם אחת
- (2) הלכך בדקל מייאש לוקח מן היוצא מן הגזע אפי' כשייבש פעם ראשון
- (3) משא"כ בשאר אילנות אינו מייאש כ"א כשייבש שנית
- (ג) קשיא
- (i) הרי במשנה איתא דהיוצא מן הגזע הרי הוא של לוקח
- (ii) ולא שאני לי' למשנה בין דקלים ובין אילנות שלא נקצצו עדיין לאילנות שכבר ייבשו וקצצן פעם אחת
- (ד) תירוץ
- (i) שאני מתניתין
- (1) דזבין לחמש שנין
- (2) ומסתבר דלוקח הסכים לזמן קצר מפני שמאיזה טעם הי' בטוח שלא ייבשו
- (3) והלכך לא מסיח לוקח דעתו מגזע אפילו בדקלים ואפילו בשאר אילנות שנקצצו מקודם
- (ii) משא"כ רב נחמן לא קנאו לזמן קצוב
- (1) ולית לן למימר דלוקח בטוח הי' שלא יתייבש
- (2) הלכך מייאש בדקל אף שלא נקצץ מקודם
- (3) ואינו מייאש בשאר אילנות שלא נקצצו מקודם
- (ה) מהרש"א
- (1) דלבסוף מסקינן
- (א) דרב זביד לא טעה באמרו דרב נחמן שאני לי' בין דקל לשאר אילנות
- (ב) ודאין למיפרך לשיטתו ממשנה דידן
- (2) והלכך מלים "סבר רב זביד" אינן מדוייקין דמשמע דרב זביד טעה
- (4) גמרא לשיטת רבינו חננאל
- (א) אמר רב נחמן נקטינן דקל אין לו גזע
- (ב) סבר רב זביד למימר דבין דקל בין שאר אילנות אין להן דין גזע
- (i) כלומר
- (1) דלא שאני לן בין היוצא מן הגזע להיוצא מן השרשים
- (2) דאף היוצא מן השרשין הרי הוא של לוקח

- (ii) מחמת דמוכר אסוח דעת' מינהון
- (iii) דקסבר דכשייבש הדקל או שאר אילן יחפור וישרש לוקח אחר היוצא מן השרשין
- (ג) קשיא
- (i) הרי במשנה איתא דהיוצא מן השרשים הרי הוא של מוכר
- (ד) תירוץ
- (i) שאני מתניתין
- (1) דלא זבנה לוקח אלא לחמש שנין
- (2) ומסתבר דאילן לא ייבש בזמן קצר זה
- (3) והלכך לא מסיח מוכר דעת' מהיוצא מן הגזע
- (ii) משא"כ רב נחמן זבני' עד שיתייבש
- (1) הלכך מייאש מוכר בין בדקל בין בשאר אילנות
- (ה) מהרש"א
- (i) שים לב
- (1) דלא מחלקין בין דקל לשאר אילנות
- (2) ונמצא דרב זביד טעה באמרו דרב נחמן שאני לי' בין דקל לשאר אילנות
- (3) והלכך מלים "סבר רב זביד" מדוייקין דרב זביד אכן טעה
- (5) גמרא לשיטת ר"י
- (א) אמר רב נחמן נקטינן דקל אין לו גזע
- (ב) סבר רב זביד דרב נחמן כיוון למימר דשאני דקל משאר אילנות
- (i) דבשאר אילנות שאם יבשו בראשן קוצצן למטה וחוזרין וגדלים
- (ii) אבל דקל שייבש אין לו תקנה
- (1) הלכך
- (א) בדקל מייאש לוקח מן היוצא מן הגזע
- (i) דקסבר דיתייבש קודם שיוציא גזע
- (ii) ולא נתכוין לקנותו אף במקרה דאיכא יוצא מן הגזע
- (ב) אבל בשאר אילנות אינו מייאש
- (ג) המשך סוגיין כמבואר במהרש"א
- (i) קשיא
- (1) הרי במתניתין איתא דלוקח יש לו גזע
- (ii) תירוץ
- (1) שאני מתניתין דבשאר אילנות מיירי
- (2) דמחמת דיכול לתקנם ע"י קציצה אינו מייאש
- (iii) קשיא

(1) הרי איתא ברייתא דס"ל דבשום אילנות אין לו ללוקח רשות לקצץ אילן
(2) וא"כ

(א) מאי נפקא לן דבשאר אילנות מתתקנים ע"י קציצה
(ב) הרי מייאש מחמת דאסור לי' לעשות אותה קציצה

(3) מהרש"א

(א) שים לב דאי לאו מתניתין לא קשיא לן האי ברייתא
(ב) דה"א דרב נחמן קסבר אין לו גזע בין בדקל בין בשאר אילנות

(iv) תירוץ

(1) מתניתין בשאר אילנות קמיירי ובדזבן לוקח לרשות לקצצן
(א) והלכך אינו מייאש דמצי לתקנם ע"י קציצה

(2) משא"כ בדקל דבי' קאי רב נחמן

(א) אף בדזבן לוקח רשות לקצצו לא מועיל לי' דאינן חוזרין וגדלים ע"י קציצה

(ד) מהרש"א

(i) שים לב

(1) דלבסוף מסקינן

(א) דרב זביד לא טעה באמרו דרב נחמן שאני לי' בין דקל לשאר אילנות

(ב) ודאין למיפרך לשיטתו' ממשנה דידן

(2) והלכך מלים "סבר רב זביד" אינן מדוייקין דמשמע דרב זביד טעה

דף פב:

תד"ה וזורע את הניר

(1) תוספות כמבואר במהרש"א

(א) חלוקה א'

(i) היכא דאיכא 16 אמות בין עיקרי שורות גפנים וליכא 16 אמות בין שערותיהן כלומר ענפים שלהן

(1) אינם כרם מדאורייתא אבל כרם דרבנן הויין

(2) וצריך הרחקה ד' אמות לזרעים

(ב) חלוקה ב'

(i) היכא דאיכא 16 אמות בין שערותיהן

(ii) אינן כרם אפילו דרבנן וחשיבי גפן יחידי ומצי להביא זרעים לשם בהרחקת ו' טפחים

(2) מהרש"א

(א) בספרים חדשים הגיהו דברי תוספות כשיטת ר"ש ורע"ב במסכת כלאים

(i) למימר דבחלוקה א' צריך להרחיק ו' טפחים

(ב) ואין דברי תוספות יכולין להולמה להגהה זו דהרי בתוספות כתבו בהדיא דהוי כרם מדרבנן

דף פג.

רשב"ם ד"ה מפוזרין

(1 מהרש"א

א) כוונת רשב"ם

- (i) שורות גפנים אינם כרם כשהם מפוזרין יותר מדאי או רצופין יותר מדאי
- (ii) כדי דליהוי מפוזרין יותר מדאי צריך שיהו רחוקין מהדדי לא פחות מ-8 אמות
- (iii) כדי דליהוי רצופין יותר מדאי צריך שיהו רחוקין מהדדי לא יותר מ-4 אמות

תד"ה הרכובה

- (1) משנה
  - (א) כשמודד הרחקת גפנים לעניני כלאים
  - (ב) אינו מודד הרכובה שבגפן אלא מעיקר השני
- (2) רשב"ם
  - (א) "עיקר" משמעו פקק
  - (ב) כלומר כשמודדין גפן בחור שהרכיבו בגפן זקן
  - (ג) מודדין מן פקק שני ולא מן פקק ראשון שרחב יותר ולא מן השלישי שקצר הרבה
- (3) תוספות
  - (א) קשיא לשיטת רשב"ם
    - (i) למאי נ"מ הך הרכבה לענין כלאים
    - (ii) דהרי אף באינו מורכב צריך למדוד כל גפן מן פקק שני
- (4) מהרש"א
  - (א) ר"ש פירוש כרשב"ם דבהרכבה איירי
  - (ב) מיהו לא פירש דעיקר הראשון משמעו פקק ראשון ועיקר השני משמעו פקק שני
  - (ג) אלא
    - (i) דמשמעו של עיקר הראשון היינו עיקר של גפן הזקן
    - (ii) ומשמעו של עיקר השני היינו עיקר של גפן בחור
  - (ד) ובזה מתורץ קושיית תוספות דהרי דין זה מיוחד לרכובה

דף פג:

תד"ה רשות הרבים מהו שתפסיק

- (1) ברייתא דף פג.
  - (א) לוקח שקנה ג' אילנות קנה קרקע אם הני אילנות שדה אילן חשיבי
  - (ב) והני אילנות שדה אילן חשיבי עד פיזור של 16 אמות
- (2) תוספות דף פג. ד"ה כמה יהו מרוחקים
  - (א) לשיטה אחת בתוספות
    - (i) "עד בכלל" כלומר ב-16 אמות מדוייקין עדיין חשיבי שדה אילן ולא חשיבי מפוזרים
    - (ב) קשיא
      - (i) לגבי כלאים תנא דכרם הנטוע ב-16 אמות מותר להביא זרע לשם דלא חשיבי כרם וחשיבי מפוזרים
      - (ii) מאי שנא כלאים ממכר
    - (ג) תירוצ'
      - (i) במכר מודדין באמות מצומצמות והלכך לא חשיבי מפוזרים ב-16 של אותן אמות
      - (ii) ובכרם מודדין באמות שוחקות והלכך חשיבי מפוזרים ב-16 של אותן אמות
- (3) גמרא דידן
  - (א) איבעיא
    - (i) רשות הרבים מהו שתפסיק בין הני ג' אילנות ושלא ליהוי שדה אילן
- (4) רשב"ם ותוספות
  - (א) קשיא
    - (i) הרי שיעור רשות הרבים 16 אמות הוא
    - (ii) ומאחר דשטח 16 אמות מפסיק בין אילנות {עיין קושיית מהרש"א להלן}
    - (iii) הרי כבר מחמת האי הרחקה לחוד לא הוי שדה אילן
  - (ב) תירוצ'
    - (i) מיירי ברה"ר דהוי פחות מ-16 אמות
- (5) מהרש"א
  - (א) קשיא על קושיות תוספות
    - (i) במכר קבענו אשר ב-16 אמות מדוייקין עדיין שדה אילן הוי
    - (ii) וא"כ שפיר קמיבעיא אי הוי שדה אילן אפילו בדהני 16 אמות רה"ר הויין
    - (iii) ואמאי צריכין למימר דמיירי ברה"ר דהוי פחות מ-16
  - (ב) תירוצ' א'
    - (i) יכול להיות דלגבי שיעור רה"ר הני 16 אמות נמדדין באמות שוחקות כמו בכלאים

- (ii) והלכך שטח 16 אמות דרה"ר גדולה משטח 16 אמות אמה דמכר
(iii) והלכך מקשין דמצד האי הרחקה גופה לא ליהוי שדה אילן אף אלו אינה רה"ר
(ג) תירוץ ב'

- (i) לעולם שיעור שדה אילן למכר ושיעור רה"ר שווין
(ii) ובקושטא לא מפסיק רוחב 16 אמות מדוייקין לשדה אילן
(iii) ואפ"ה מוכרח דברה"ר דלאו ברוחב 16 אמות משתעי
(1) דאי ברוחב 16 אמות מדוייקין משתעי
(2) אף אלו אמרת דהוי שדה אילן לא מצי לקנות קרקע
(3) דברה"ר ליכא שום זכי' בכלל
(4) דהרי רשות של אחרים הוא ואין להסירו מהם
(iv) וע"כ מיירי
(1) דכל הרחקה כולל רה"ר ("הרחקה הגדולה") אינה גדולה מ-16 אמות
(2) והרחקת רה"ר פחותה מ-16 אמות
(3) והרחקה הגדולה ממשכת קצת יותר מהפסקת רה"ר
(v) וקמבעיא אלו הוי האי רה"ר הפסקה כדי שלא יקנה קרקע בחלק הרחקה הגדולה דממשכת להלן מרה"ר

תד"ה לוקח יכול לחזור

- (1) גמרא דידן
  - (א) רב חסדא
    - (i) לוקח שנתאנה שתות
      - (1) רוצה חוזר בו ואומר תן לי מעותי
      - (2) רוצה אומר תן לי מה שאוניתני
  - (2) גמרא בבא מציעא נא:
    - (א) רבא
      - (i) יותר על שתות בטל מקח שתות קנה ומחזיר אונאה
      - (ii) וזה וזה בכדי שיראה לתגר או לקרוביו
- (3) רשב"ם
  - (א) כלומר דלרבא
  - (ב) למי שנתאנה שתות ליכא "רצה"
  - (ג) ואין יכול לחזור בו ולומר תן לי מעותי
- (4) המשך גמרא בבא מציעא
  - (א) תניא כוותי' דרבא
    - (i) יתר על שתות בטל מקח שתות קנה ומחזיר אונאה דברי ר' נתן
    - (ii) ר' יהודה הנשיא אומר יד [מי שנתאנה] על העליונה
      - (1) רוצה חוזר בו ואומר תן לי מעותי
      - (2) רוצה אומר תן לי מה שאוניתני
      - (3) וזה וזה בכדי שיראה לתגר או לקרוביו
    - (ב) מהא דכתיב "תניא כוותי' דרבא" לכאורה משמע כרשב"ם דלרבא ליכא "רצה"
      - (i) דהרי מימרי' דרבא נאמרה באותה לישנא דר' נתן
      - (ii) ודרב חסדא בסוגיא דידן ס"ל כר' יהודה הנשיא
- (5) תוספות דידן (רבינו תם)
  - (א) לעולם ס"ל רבא כר' יהודה הנשיא
  - (ב) והאי דקאמרי התם "תניא כוותי' דרבא"
  - (ג) כוונתן דר' יהודה הנשיא ס"ל כשיטת רבא
- (6) תוספות בב"מ
  - (א) קשיא
    - (i) אף אלו אמרת דרבא כר' יהודה הנשיא ס"ל אע"ג דפשטות לשון רבא כר' נתן משמע
    - (ii) מ"מ האיך מצינן להביא ראי' מהאי ברייתא לשיטת רבא אליבא דרשב"ם

(iii) דלמא בקושטא ס"ל כר' נתן

(ב) תירוץ

(i) לא אמרו תניא כוותי' אלא לגבי הא דאמר רבא " וזה וזה בכדי שיראה לתגר או לקרוביו"

דף פד.

תד"ה ותנא תונא

(1) גמרא

(א) רב חסדא ס"ל

(i) דמוכר או לוקח שנתאנה שתות

(1) ידו על העליונה רצה אמר תן לי מעותי או תן לי מה שאוניתני

(2) והאי זכות יש לו למתאנה בכדי שיראה לתגר או לקרובו

(ב) באונאה יותר משתות מקח טעות היא ובטל מקח ויכולין שניהן לחזור

(2) משנה

(א) יפות ונמצאו רעות

(ב) מיהו שוה בשוה הן

(i) כלומר דהני רעות זהות בשוויות להני יפות דרצה ליקח

(ג) לוקח שנתאנה יכול לחזור בו בכדי שיראה וכו'

(ד) מיהו מוכר אינו יכול לחזור בו

(ה) דשינוי איכות יש לו אותו דין דאונאת שתות דמתאנה דייקא יכול לחזור

(3) גמרא

(א) ואם

(i) עד כדי שיראה לתגר דעדיין מצי מתאנה לחזור בו

(ii) הוקרו או הוזלו עד שאידך נתאנה שתות

(iii) לא מצי אידך לחזור בו אע"פ שעדיין לא נתקיים מקח

(ב) הי לך ראי' ממתניתין

(i) קשיא

(1) הרי פשיטא דביפות ונמצא רעות דדינו כמו בלוקח שנתאנה שתות הגם דשוה בשוה הן

(ii) תירוץ

(1) מוכרח דקמ"ל דמוכר לא מצי חוזר בו אע"ג דבתוך זמן כשיראה לתגר הוקרו עד שנתאנה מוכר שתות

(ג) תוספות כמבואר במהרש"א

(ד) קשיא

(i) דלמא מתניתין לאו בשוה ושוה איירי

(ii) ולא זו בלבד שנתאנה לוקח באיכות אלא אף זו בנתאנה בשוויות

(iii) וקמ"ל מתניתין

(1) דלא חשיב האי שינוי איכות ביחד עם האי שינוי שוויות

(2) כמי שנתאנה לוקח ביותר משתות דמצי נמי מוכר לחזור בו

ה) תירוך כמבואר במהרש"א

i) לישנא דמתניתין משמע דלא איירי אלא בשינוי איכות

תד"ה והוזלו ועמדו על ג'

(1) גמרא

(א) חלק א'

(i) באונאה יותר משתות מקח טעות היא ובטל מקח ויכולין שניהן לחזור

(ב) חלק ב'

(i) מכר לו שוה ה' בו' דנתאנה לוקח שתות מעותיו

(1) יד לוקח על העליונה רצה אמר תן לי מעותי או תן לי מה שאוניתני

(2) והאי זכותא יש לו ללוקח בכדי שיראה לתגר או לקרובו

(ii) עכשיו

(1) אי בתוך זמן בכדי שיראה לתגר

(2) הוקר ועמד על ח' דעכשיו מפסיד מוכר יותר משתות לגבי ו' שקיבל

(3) לא מצי מוכר לחזור בו אע"ג דאכתי לא נתקיים המקח

(ג) חלק ג'

(i) מכר לו שוה ו' בה' דנתאנה מוכר שתות שוויו

(ii) אי בתוך זמן בכדי שיראה לתגר הוזל ועמד על ג'

(1) דעכשיו מפסיד לוקח יותר משתות לגבי ו' שקיבל

(2) לא מצי לוקח לחזור בו אע"ג דאכתי לא נתקיים המקח

(2) תוספות

(א) קשיא

(i) בחלק ג'

(ii) אף בהוזל בב' ועמד על ד' מפסיד לוקח יותר משתות מעותיו

(iii) ואמאי הוצרך למימר דהוזל בג' ועמד על ג'

(3) תירוץ כמבואר במהרש"א

(א) בחלק ב' אי לא הוקר אלא בא' לז' אז הוי מפסיד שתות מעותיו

(i) ברם

(1) כדי למילף דמוכר לא מצי לחזור בו אף כשמפסיד יותר משתות

(2) הוצרך למינקט דהוקר בב' לח'

(ב) ואידי דבחלק ב' נקט שהוקר שנים נקט נמי בחלק ג' שהוזל שנים

דף פד:

רשב"ם ד"ה אם הי' פקח ותד"ה אי ברשות הרבים וד"ה מדד והניח

	מעשה	ע"י לוקח או מוכר	כליו דלוקח או מוכר	רשות	מאן דאמר	קונה או אינו קונה
1	משיכה	לוקח		בסימטא	אביי ורבא	קונה
2	משיכה	מוכר		בסימטא		אינו קונה
3	משיכה	מוכר או לוקח		רשות הרבים	אביי ורבא	אינו קונה
4	מדידה	מוכר	כליו דמוכר	בסימטא	ר' זירא	אינו קונה
5	מדידה	מוכר	כליו דמוכר	בסימטא	ר' אסי	קונה
6	מדידה	מוכר	כליו דמוכר	ברה"ר או רשות בעלים	אפילו לר' אסי	אינו קונה
7	מדידה	לוקח	כליו דמוכר	בסימטא	תוספות שיטה א'	קונה
8	מדידה	לוקח	כליו דמוכר	בסימטא	תוספות שיטה ב'	אינו קונה
9	בלא שום מעשה		כליו דלוקח	בסימטא		אינו קונה
10	מדידה	מוכר	לתוך כליו דלוקח	בסימטא	ר' יוחנן לכל הדעות	קונה
11	אמר לי מוכר זיל קני		כליו דלוקח	בסימטא		קונה
12	אמר לי מוכר זיל קני		כליו דלוקח	רשות מוכר		איבעיא בעמוד ב'
13	אמר לי מוכר יקנו כליו		כליו דלוקח	רשות מוכר		קונה

(1) משנה

(א) המוכר פירות לחבירו

(i) רישא

(1) מדד ולא משך לא קנה

(ii) סיפא

(1) אם הי' לוקח פיקח שוכר את מקומו

(2) גמרא

(א) עיין שיטת רב אסי בשורה 5 בטבלא ושיטת ר' זירא בשורה 4

(ב) קשיא לרב אסי

(i) לכאורה מתניתין אף בסימטא משתעי

- (ii) ולשיטה דידך בשורה 5
- (iii) תיקשי אמאי כתיב במשנה מדד ולא משך לא קנה
- (ג) תירוץ
- (i) מתניתין ברה"ר מיירי כבשורה 6
- (ד) קשיא
- (i) לר' זירא ניהא
- (1) דרישא מילף לן כבשורה 4 דמדידה לא מהניא בסימטא
- (2) ובסיפא מוסיפין דמ"מ מצי לוקח לקנות בסימטא ע"י שכירת מקום מבני מבוי
- (ii) ברם לרב אסי קשה
- (1) דרישא לא מצי משתעי בסימטא דהרי רב אסי ס"ל דבסימטא קנה כבשורה 5
- (2) ודהלכך קבענו דרישא ברה"ר משתעי כבשורה 6
- (3) ותיקשי דברה"ר ליכא שכירת מקום
- (ה) תירוץ
- (i) בדוחק קצת מצינו למימר דרישא וסיפא לאו בחד רשות משתעי
- (ii) דהיינו
- (1) רישא ברה"ר איירי כמו שקבענו
- (2) ברם סיפא ברשות בעלים אחרים איירי דמהן מצי לשכור מקום
- (3) רשב"ם בפירושו למשנה
- (א) רשב"ם מבאר דרישא בסימטא קמיירי
- (i) ומוכרח דמפרש למשנה אליבא דר' ר' זירא
- (ב) ולאח"כ מבאר לסיפא דברשות בעלים אחרים קמיירי
- (4) מהרש"א ד"ה אם הי' פיקח
- (א) קשיא
- (i) לשיטת ר' זירא הו"ל רשב"ם לפרש שלא בדוחק דסיפא נמי בסימטא איירי
- (5) מהרש"א ד"ה ואי ברה"ר
- (א) עיין לעיל בדף עו: ד"ה ואי דרשב"א ס"ל דבסימטא לא מצי אוגר
- (ב) קשיא
- (i) נמצא דלשיטת רשב"א אף לר' זירא ליכא לאוקמי' לסיפא בסימטא
- (ii) ומוכרח אף לר' זירא בדוחק קצת לסיפא ברשות בעלים שלא כברישא
- (ג) תירוץ
- (i) הקדמה
- (1) סימטא דומה לחצר של שניהם (כלומר לחצר דמוכר ולוקח שותפין בי')
- (א) דתרוייהו אינן רשות מיוחדת ללוקח

- (ב) ואעפ"כ יש ללוקח זכות לשבת בה
- (2) עיין רשב"ם עו: ד"ה לא קשיא
- (ii) ר' זירא
- (1) אע"ג דקאמר דרישא בסימטא קמיירי
- (א) כיוון לומר דמיירי בין בסימטא בין בחצר של שניהם
- (2) והאי סיפא
- (א) מוקי לה אליבא דרשב"א בחצר של שניהם דדומה לרישא במקצת
- (ב) ומחמת דדומה לרישא לא חשיב דוקח לאוקמיני' ככה
- (iii) ר' אסי
- (1) אה"נ דלדידי' נמי מצי לאוקמי לה לסיפא בחצר של שניהם
- (2) מיהו לא הועלת כלום דאפ"ה אינו דומה לרישא דברה"ר משתעי
- (3) ונשאר בדוחק
- (6) תד"ה מדד והניח
- (א) הקדמה
- (i) רב אסי דס"ל דקונין ע"י מדידה בסימטא
- (ii) מוכרה דהאי מדידה משמעו מדידת מוכר כבשורה 5
- (iii) דמסתבר
- (1) דאלו מדד לוקח כבשורה 7
- (2) אף ר' זירא יודה דהאי מדידה כמשיכה חשיבי
- (3) ומשיכה קונה בסימטא כבשורה 1
- (ב) קשיא
- (i) עיין בשורה 2 דהכל מודין דאין משיכת מוכר קונה בסימטא
- (ii) הרי דמדידה גרע ממשיכה לגבי מוכר
- (iii) ואמאי אמרת
- (1) דלגבי לוקח שאני
- (2) ודמדידת לוקח מוכרה דמהניא בסימטא מחמת דמהניא בי' משיכת לוקח
- (ג) תירוץ (עיין בהגהות ב"ח)
- (i) מדידת מוכר בסימטא הנה הסתלקות בעלות יותר מבמשיכת מוכר בסימטא
- (ד) המשך תוספות (נבארנו להלן)
- (i) מדידת לוקח בסימטא לא מהניא כבשורה 8
- (7) מהרש"א
- (א) קשיא
- (i) הלא עכשיו קבענו דמדידת לוקח מהני כבשורה 7

(ב) תירוץ

(i) צריכין למימר דהאי המשך תוספות מתחיל במלים "ושמא יש לדחות"

(ii) ושיטת "שמא יש לדחות" ס"ל

(1) כבשורה 8 דלוקח אינו קונה במדידה

(א) דאע"ג דמשיכתו מהניא בסימטא כבשורה 1

(ב) מדידתו גרע ממשיכתו

(ג) ולא תיקשי האי דמדידת מוכר עדיפא ממשיכתו

(ד) דהרי ביארנו דמדידת מוכר עדיפא מחמת הסתלקות שלו

(ה) והאי דין הסתלקות לא שייכא בלוקח

דף פה.

תד"ה כל מקום

קונין	כליו של לוקח בסימטא כשמדד מוכר
לא קנה	כליו של לוקח בסימטא כשלא מדד מוכר ולא אמר לי' זיל קני
קנה	כליו של לוקח בסימטא כשלא מדד מיהו אמר לי' מוכר "זיל קני"
איבעיא לקמן בעמוד ב'	כליו של לוקח ברשות מוכר בדאמר לי' "זיל קני"
פשיטא דקונה	כליו של לוקח ברשות מוכר בדאמר לי' "יקנו כליך"

תד"ה כגון שהי' בעלה מוכר קלתות

(1) גמרא

(א) כליו של לוקח ברשות מוכר קונין בדא"ל מוכר ללוקח "יקנו כליך"

(ב) בעא מיני' רב ששת מרב הונא

(i) כשלא אמר לי' יקנו כליך מהו

(ii) האם כליו של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח או לא

(ג) אמר לי' תניתוה

(i) זרקו לה לתוך קלתה מגורשת דקונה לה קלתה

(1) אע"ג דקלתה ברשות בעלה קיימא

(2) ואע"ג דלא אמר בעלה "יקנו כליך"

(ד) קשיא

(i) אי מהא לא תפשוט

(ii) דמיירי

(1) כגון שהי' בעלה מוכר קלתות מתוך בית שלו דמיוחד לקלתות

(2) ומשאיל לה מקום באותו בית לשום קלתה שמה

(2) תוספות

(א) קשיא

(i) מאי מהני לה האי השאלה

(ii) הרי אף לשכירות צריכין קנין ע"י כסף או שטר או חזקה

(3) מהרש"א

(א) קשיא

(i) א"כ

(1) אמאי נקטינן דכליו של לוקח ברשות מוכר קנה בדא"ל יקנו כליך

(2) ואמאי קמבעיא לן אי קני אפילו בדלא א"ל יקנו כליך

(3) הלא לא נעשה קנין להאי שאילת רשות דמוכר

תד"ה בין פסק

(1) הקדמה

(א) כדי לקנות פירות ע"י קנין חצר ברשות לוקח

(ב) איצטריך

(i) שהפירות יהיו מונחין ברשות לוקח

(ii) ועוד

(1) שהמוכר והלוקח סמכי דעתייהו במכירה

(2) ע"י שיסכימו במחיר ("פסיקה")

(ג) פירות דמונחין על חמור לפני פריקה לא חשיבי כמונחין ברשות לוקח אע"ג דחמור עומד ברשות לוקח

(2) ברייתא

רישא קודם פריקה	פסק עד שלא מדד לא קנה	מדד עד שלא פסק לא קנה
סיפא לאחר פריקה	פסק עד שלא מדד קנה	מדד עד שלא פסק לא קנה

(3) רשב"ם

(א) מדידה בברייתא זו נעשתה באופן דחשיבי הנחה

(ב) הלכך ביאור ברייתא ככה

רישא קודם פריקה	פסק עד שלא מדד לא קנה דאע"ג דסמכי דעתייהו מ"מ ליכא הנחה	מדד עד שלא פסק לא קנה דאע"ג דאיכא הנחה מחמת מדידה מיהו לא סמכי דעתייהו
סיפא לאחר פריקה	פסק עד שלא מדד קנה דאיכא הנחה מחמת פריקה וסמכי דעתייהו מחמת פסיקה	מדד עד שלא פסק לא קנה דאע"ג דאיכא הנחה בין מחמת מדידה בין מחמת פריקה מ"מ לא סמכי דעתייהו

(4) תוספות

(א) מדידה בברייתא זו נעשתה באופן דלא חשיבי הנחה

(ב) הלכך ביאור ברייתא ככה

רישא קודם פריקה	פסק עד שלא מדד לא קנה דאע"ג דסמכי דעתייהו מ"מ ליכא הנחה	מדד עד שלא פסק לא קנה מחמת ב' טעמים: ליכא הנחה וגם לא סמכי דעתייהו
סיפא לאחר פריקה	פסק עד שלא מדד קנה דאיכא הנחה מחמת פריקה וסמכי דעתייהו מחמת פסיקה	מדד עד שלא פסק לא קנה דאע"ג דאיכא הנחה מחמת פריקה מ"מ לא סמכי דעתייהו

5) מהרש"א חלק א'

א) שים לב דבמדד ולא פסק

i) לרשב"ם

(1) בין ברישא קודם פריקה בין בסיפא לאחר פריקה

(2) יש להן אותו טעם אחד ללא ליהוי קנין

(3) דהיינו

א) אע"ג דאיכא הנחה מ"מ ליכא סמיכת דעת

ii) לתוספות

(1) ברישא ליכא הנחה והלכך לא הוי קונה אף אלו סמכי דעתייהו ע"י פסיקה

(2) משא"כ בסיפא איכא הנחה והיינו טעמא דלא קנה דלא סמכי דעתייהו

6) מהרש"א חלק ב'

א) קשיא לשיטת רשב"ם

i) בגמרא מפרשין לגבי סיפא דהיינו טעמא דאיצטריך לפסיקה דאל"ה ליכא סמיכת דעת

ii) ולשיטת רשב"ם הוי להו לפרושי הכי אף לרישא

7) מהרש"א חלק ג'

א) קשיא לתוספות

i) מאחר דאמרת דמיירי היכא דמדידה אינה חשיבא הנחה

ii) הוי לן למימר ברישא דלא קונה אף היכא דאיכא בין פסיקה בין מדידה

דף פו:

תד"ה ראשון ראשון קנה

(1) הקדמה

(א) איבעיא להו

(i) האם כליו של לוקח קונין ברשות מוכר היכא דלא אמר מוכר יקנו כליו

(1) ותולה באלו כלים בטלי לרשות בו הם מונחין

(ii) האם כליו של מוכר קונין כשמונחין ברשות לוקח

(1) ותולה כמו כן באלו כלים בטלי לרשות בו הם מונחין

(2) ברייתא דף פה.

(א) בבא א'

(i) מדה שאינה של שניהם כגן מדה שהשאילה סרסור להם

(ii) עד שלא נתמלאה הרי הוא של מוכר

(1) שעל דעת כן השאילו סרסור למדה ליהוי ברשות מוכר עד לאחר מדידה

(iii) משנתמלאה קנה לוקח

(1) שעכשיו משאיל סרסור מדתו ללוקח לקנות בו

(ב) בבא ב'

(i) במדה של מוכר או במדה של לוקח "ראשון ראשון קנה"

(ii) דהיינו

(1) בבא ב' חלק א'

(א) במדה דמוכר

(ב) אין לוקח קונה במדידה כל עיקר

(2) בבא ב' חלק ב'

(א) במדה דלוקח

(ב) קונה אף אי לא נתמלאה המדה

(ג) במה דברים אמורים

(i) הא דאמרינן בבבא א' דבמדה שאינה של שניהם תלוי קנינם באלו נתמלאה המדה

(ii) והא דאמרינן

(1) בבבא ב' חלק א' דבמדה דמוכר אינו קונה

(iii) והא דאמרינן

(1) בבבא ב' חלק ב' דבמדה דלוקח קנה אע"פ שלא נתמלאה

(iv) היינו דוקא ברה"ר ובחצר שאינה של שניהם

(v) אבל בבבא ג'

- (1) כלומר ברשות מוכר
- (2) אין שום קנין כי אם הגבהה

(vi) ובבבא ד'

- (1) כלומר ברשות לוקח
- (2) קנה לוקח כשקיבל עליו מוכר

(3) גמרא

(א) הקדמה

(i) מבבא ב' חלק א'

(1) דבמדה דמוכר קאי

- (א) ליכא למיפשט בעיין לגבי כליו של מוכר ברשות לוקח
- (ב) דהרי לפי ה"במה דברים אמורים" ברה"ר מיירי ולא ברשות לוקח

(ii) מבבא ב' חלק ב'

(1) דבמדה דלוקח קאי

- (א) ליכא למיפשט בעיין לגבי כליו של לוקח ברשות מוכר
- (ב) דהרי לפי ה"במה דברים אמורים" ברה"ר מיירי ולא ברשות לוקח

(ב) שאלה

- (i) הרי בבא ג' ברשות מוכר איירי ודינו דאין לוקח קונה
- (ii) אמאי לא נפשוט מהך בעיא דכלים מבוטלין לרשות שהן מונחין בו

(ג) תשובה

- (i) בבבא ג' לא איתפרש בכליו דמאן עסקינן
- (ii) ויכול להיות דברייטא נקטה דברשות מוכר בכליו של מוכר משתעי

(ד) שאלה

- (i) הרי בבא ד' ברשות לוקח איירי ודינו דלוקח קונה
- (ii) אמאי לא נפשוט מהך בעיא דכלים מבוטלין לרשות שהן מונחין בו

(ה) תשובה

- (i) גם בבבא ד' לא איתפרש בכליו דמאן עסקינן
- (ii) ויכול להיות דברייטא נקטה דברשות לוקח בכליו של לוקח משתעי

(ו) שים לב

(i) חלק א'

- (1) אלו בבא ב' הוי משתעי ברשות לוקח
- (2) אז הוינן פשטינן דכלים בטלי לרשות
- (3) דהרי בבבא ב' חלק א' כתיב בהדיא דבכליו דמוכר משתעי

(ii) חלק ב'

(1) קשיא

- (א) ברם היאך הוית פשטת לאידך איבעיא כלומר לגבי כליו דלוקח ברשות מוכר
- (ב) דהרי עכשיו קיימין ב"לו יצויר" דבבא ב' ברשות לוקח משתעי
- (ג) ונמצא דבבא ב' חלק ב' בכליו של לוקח ברשות לוקח מיירי

(2) תשובה

- (א) קבענו בהקדמה
- (ב) דאלו כליו דמוכר בטלי לרשות לוקח
- (ג) נקטינן דגם כליו דלוקח בטלי לרשות מוכר

(4) שים לב עוד בהאי ברייתא

- (א) בבבא א' איתא בהדיא דלוקח קונה כשנתמלא המדה
  - (ב) בבבא ב' חלק ב' איתא בהדיא דלוקח ראשון ראשון קונה
  - (ג) ברם בבבא ד' כתיב דלוקח קונה מיהו לא כתיב בהדיא אלו קונה כשנתמלא המדה או ראשון ראשון
- (5) גמרא דף פו:

- (א) רב ושמואל דאמרי תרוייהו
  - (i) כור בשלשים אני מוכר לך
  - (ii) יכול לחזור בו אפילו לאחר כ"ט סאין כל זמן שלא נמדד סאה אחרונה
  - (iii) לפי שהקפיד מוכר דליהוי חד מקח לכולהו
- (ב) קשיא כמבואר ברשב"ם

(i) קשיא

- (1) בבבא ב' חלק ב' איתא דבמדה של לוקח ראשון ראשון קנה
- (ii) תירוץ
- (1) ברייתא לא דנה כשכיוונו לחד מקח

(6) רשב"ם

(א) קשיא

- (i) מנא לן דמקשין מבבא ב' חלק ב'
- (ii) דלמא מקשין מבבא ד' דהתם נמי איתא דלוקח קונה כשקיבל מוכר
- (ב) תירוץ לקושיית רשב"ם לפי גרסא דידן ברשב"ם
  - (i) ליכא לאקשוויי ככה
  - (ii) דהתם כשהקנה לו כל תבואה שיש לו איירי
  - (iii) כלומר דלא כיוון למקח חד
  - (iv) מהרש"א

(1) קשיא

- (א) הרי בהוה אמינא כשמקשין מבבא ב' סבירא לן דקפיד למקח חד

(ב) ואמאי אמרת דבבא ד' שאני כלומר דאלו הוינו מקשין מבבא ד' אז הוי סלקא אדעתין אף בהוה אמינא דלאו במקח חד משתעי

ג) תירוץ לקושיית רשב"ם לפי גרסת **תוספות** ברשב"ם

(i) קבענו לעיל דבבא ד' לא כתיב בהדיא אלו ראשון ראשון קנה או דאינו קונה אלא כשנתמלאה המדה

(ii) ואלו הוי מקשין מבבא ד' אז הוינו מתרצין דאינו קונה אלא **כשנתמלאה** המדה דקפיד אמקח חד בדומה לשיטת רב ושמואל

(iii) הלכך עדיף לן להקשות לרב ושמואל מבבא ב' חלק ב' דכתיב ב' בהדיא "ראשון ראשון קנה"

7) תוספות כמבואר במהרש"א

א) קשיא לרשב"ם לפי גרסת תוספות

(i) קבענו לעיל דכדי לא לפשוט בעיין דלעיל מוכרח לאוקמי לבבא ד' בכליו דלוקח

(ii) עכשיו תיקשי

(1) האיך אמרת דלא מקשין מבבא ד' משום דמצי לתרוצי דאינו קונה כי אם כשנתמלאה המדה

(2) דהוי לה לגמרא לאסוקי אדעת' דאין לתרוצי הכי

(iii) דאלו במדה **דלוקח** ברשות לוקח אינו קונה כי אם כשנתמלא המדה

(1) אז בבבא א' -- דבמדה **דסרסור** מיירי -- מכ"ש דאף ברשות לוקח אינו קונה כי אם כשנתמלא המדה

(2) ולא הוי אמרינן בהאי במה דברים אמורים דלעיל דבבא א' דוקא ברה"ר ובמדה שאינה של שניהם נאמרה

8) מהרש"א

א) קשיא לקושיית תוספות

(i) לעולם אימא לך דהוי מצי לתרוצי דבבא ד' כשנתמלאה המדה איירי

(ii) ובקושטא במדה דסרסור אינו קונה אלא כשנתמלאה המידה אפילו ברשות לוקח

(iii) ואפ"ה לא מצי לברייתא לשנות ה"במה דברים אמורים" לפרש דבבא א' אף ברשות לוקח נאמרה

(iv) משום דהאי במה דברים אמורים נאמרה לאחר בבא ב' וקאי בין אבבא א' בין אבבא ב'

(1) ואם משנין האי במה דברים אמורים בין לבבא א' בין לבבא ב'

(2) אז נמצא דבבא ב' חלק א' במדה דמוכר אף ברשות לוקח נאמרה דאינו קונה

(3) וכבר קבענו לעיל דאלו כן הוינא פושטין לאיבעיא דכלי מבטל לרשות

(א) בין לכליו של מוכר ברשות לוקח

(ב) בין לכליו של לוקח ברשות מוכר

ב) תירוץ

(i) הכי קאמרי תוספות

(1) אי אמרת דהיינו טעמא דלא משנין הבד"א אף לבבא ב' כדי שלא לפשוט **בטעות** דכלי מבטל רשות

(2) אז תפשוט דמוכרח דרשות מבטל כלי

(9) מהרש"ל

(א) תירוץ לקושיית תוספות

(i) מקשין דלעשות בד"א חדש דוקא לגבי בבא א' למימר דקאי אף ברשות לוקח

(ii) ולהניח האי בד"א דכבר כתיב בכרייתא ולאוקמי' לגבי בבא ב' גרידא

(10) מהרש"א

(א) קשיא

(i) שיטת מהרש"ל דוחק הוא

דף פז.

רשב"ם ד"ה אי מדה דלוקח

(1) גמרא

(א) איבעיא דרב ששת

(i) כליו של לוקח מי קונין ברשות מוכר

(2) משנה

(א) מוכר דמכר יין ללוקח והוקרו לפני שנתמלאה המדה

(ב) אין המקח קיים והוקרו לטובת מוכר

(3) גמרא כמבואר ברשב"ם

(א) קשיא

(i) אי מדה דלוקח היא

(ii) תיקני לי' כליו

(4) מהרש"א

(א) קשיא

(i) ליתרץ דמיירי ברשות מוכר

(ב) תירוצ

(i) א"כ תפשוט איבעיא דרב ששת דכליו של לוקח ברשות מוכר לא קנה

תד"ה מי כאן תנא

(1) מהרש"א

(א) גמרא לפי גרסת רשב"ם

(i) "מי כאן תנא דאתניי' רב מדות"

(1) דפירושו

(א) מי כאן תנא דרב שנה לי' מדות

(ב) גמרא לפי גרסת ר"ת

(i) "מי כאן תנא דליתניי' רב מדות"

(1) דפירושו

(א) מי כאן תנא דשנה לרב מדות

דף פז:

משנה השולח את בנו אצל חנווני

(1) משנה

א) השולח את בנו אצל חנווני ומדד לו באיסר שמן ונתן לו את האיסר

(2) מהרש"א

א) רשב"ם לא גרס "ופונדיון בידו"

i) ואפ"ה משמעו דנתן אב לבנו פונדיון דשוה ב' איסרין

ii) וחנווני נתן לאותו בן שמן באיסר ועוד נתן לו איסר בעודף

ב) וכן הוא ברי"ף ורא"ש

רשב"ם ד"ה כדשמואל

- (1) מימרא דשמואל
(א) הנוטל כלי מן האומן על מנת לבקרו ונאנס בידו חייב כל עוד דלא עשה חזרה לבעלים
- (2) נדרים לא:
(א) תניא כוותי' דשמואל
- (3) גמרא דידן
- (4) משנה
(א) השולח את בנו אצל חנווני
(ב) ומדד לו חנווני באיסר שמן ונתן לו את האיסר
(ג) ושבר הבן את הצלוחית ואבד את האיסר
(ד) רבנן אומרים דחנווני חייב
(ה) ר' יהודה פטר
(5) גמרא
(א) שיטה דרב הושעיא
(i) מיירי בבעל הבית מוכר צלוחיות ושלחה ע"י תינוק לחנווני לבקרה
(1) רבנן ס"ל כשמואל דאם נשבר חייב חנווני
(2) ר' יהודה פליג עלי' דשמואל וס"ל דחנווני פטור
- (6) רשב"ם
(א) גרסא א' ברשב"ם: "ואע"ג דתניא כוותי' דשמואל בהליכה חייב כו"
(ב) גרסא ב' ברשב"ם: "ואע"ג דתניא כוותי' דשמואל בהליכה חייב בחזירה פטור"
(7) מהרש"א
(א) הכי פירושו דרשב"ם לפי גרסא א'
(i) אע"ג דתניא כוותי' דשמואל דחייב באונסין
(ii) מ"מ ר' יהודה פליג ולא ס"ל כשיטת שמואל
(ב) הכי פירושו דרשב"ם לפי גרסא ב'
(i) קשיא לרבנן
(1) אין הכי נמי דס"ל כשמואל
(2) ברם הכא נשבר צלוחית לאחר דהחזירה חנווני לתינוק
(3) והרי שמואל מודה דבחזירתו פטור

תד"ה אי הכי אימא סיפא

(1) משנה

(א) רישא

(i) תינוק ששבר צלוחית בחזירתו לאביו מחנווני

(1) רבנן ס"ל דחנווני חייב

(2) ר' יהודה ס"ל דחנווני פטור

(ב) סיפא

(i) ומודים רבנן דחנווני פטור "בזמן שצלוחית ביד התינוק ומדד החנווני לתוכה"

(2) גמרא

(א) ביאור משנה לשיטת רב הושעיא

(i) מימרא דשמואל

(1) הנוטל כלי מן האומן על מנת לבקרו ונאנס בידו חייב כל עוד דלא עשה חזרה לבעלים

(ii) עכשיו במשנה דידן

(1) בין ברישא בין בסיפא שלחה לאב לצלוחית ע"י תינוק לחנווני

(2) ברישא

(א) אב מוכר צלוחיות ה' ושלחה לצלוחית לחנווני לבקרה

(i) רבנן ס"ל כשמואל דאם נשבר חייב חנווני

(ii) ר' יהודה פליג עלי' דשמואל וס"ל דחנווני פטור

(3) בסיפא

(א) שלחה אב לצלוחית כדי שימלא אותה חנווני בשמן ולא כדי שיבקרה

(ב) והלכך מודי רבנן דאין חנווני חייב

(ג) דאבידה מדעת הוא מצד האב

(3) ביאור משנה לרבה ורב יוסף

(א) ברישא

(i) בחנווני מוכר שמן בצלוחיות עסקינן ושלחי' אב לתינוק לחנווני לקנות צלוחית ולהביא בה שמן

(1) רבנן ס"ל לאודועי שדרי' אב לתינוק והלכך חנווני חייב עליהן

(א) דהוי לי' לחנווני לשדורי' בבן דעת

(2) ר' יהודה סבר לשדורי שלחי' אב לתינוק והלכך חנווני פטור

(א) דאבידה מדעת היא מצד האב

(ב) קשיא

(i) אי הכי אימא סיפא "ומודים חכמים לר' יהודה בזמן שהצלוחית ביד התינוק ומדד חנווני לתוכה שחנווני פטור"

(ii) ואי אמרת דרבנן מחייבי משום דהוה ל' לחנווני לשדורי לצלוחית בבן דעת

(iii) מאי שנא סיפא דפטור

(4) תוספות

(א) קשיא

(i) מאי סלקא דעתייהו דרבה ורב יוסף לשנויי האי קושיא מסיפא

(ב) תירוך

(i) סבירא להו דבסיפא מיירי כשהביאה תיבוק לצלוחית מבית אביו דאבידה היא

(5) מהרש"א

(א) קשיא

(i) ואמאי לא מקבלין סתם גמרא תירוצם דרבה ורב יוסף

(ב) תירוך

(i) דסתם גמרא לא רוצה לאוקמי' לסיפא בצלוחית ששלחי' אביו

(ג) קשיא

(i) הרי לשיטת ר' הושעיא נמי מוקמינן למשנה בצלוחית ששלחי' אביו

(ד) תירוך

(i) שאני ר' הושעיא דלשיטת' לא שנא רישא לא שנא סיפא דכשהביאה מבית אביו עסקינן

(ii) משא"כ לרבה ורב יוסף

(1) דמוקמי לרישא בצלוחית של חנווני

(2) ולא ניחא לגמרא למימר דבסיפא שאני דבצלוחית דאביו קמשתעי

דף פח.

רשב"ם ד"ה ור' יהודה סבר

- (1) רבא בגמרא דידן
א) רבנן ס"ל שואל שלא מדעת גזלן הוי
ב) ר' יהודה ס"ל שואל שלא מדעת שואל הוי
(2) גמרא בבא מציעא מג.
א) רבא ס"ל שואל שלא מדעת גזלן הוי
(3) {שים לב דבביאור דלהלן נקטינן דמהרש"א א ר"ל "רבא" במקום "רבה" כבנדפס}
(4) רשב"ם כמבואר במהרש"א
א) קשיא
i) מאחר דבגמרא דידן קאמר רבא דשואל שלא מדעת מחלוקת רבנן ור' יהודה הוא
ii) אמאי לא מקשין בבבא מציעא
(1) היאך קאמר רבא שואל שלא מדעת גזלן
(2) הלא מחלוקת תנאי היא ודוקא רבנן ס"ל דגזלן הוי
ב) תירוץ
i) בבבא מציעא אכן כיוונו למימר דרבא קאמר **דרבנן** ס"ל דשואל שלא מדעת גזלן הוי
(5) {עיינן ברש"י בב"מ דס"ל דבגמרא שם גרסינן "שואל שלא מדעת **לרבנן** גזלן הוי"
(6) ועיינן עוד בהגהות הב"ח בגמרא דידן}

רשב"ם ד"ה וה"מ דקייצי

(1) גמרא

(א) אמר שמואל

(i) הנוטל כלי מן האומן ע"מ לבקרו ונאנס בידו חייב

(2) נדרים לא:

(א) תניא כוותי' דשמואל

(i) הלוקח כלים מן התגר לשגרן לבית חמיו לבקרן

(ב) ונאנסו

(i) רישא

(1) בהליכה חייב

(ii) סיפא

(1) בחזרה פטור

(iii) מפני שהוא כנושא שכר

(3) רשב"ם

(א) האי מפני שהוא כנושא שכר לכאורה קאי בין ארישא בין אסיפא

(ב) מיהו לאו מדויק הוא לגבי רישא

(i) דהרי נושא שכר אינו חייב באונסין

(ii) משא"כ רישא דחייב אף באונסין

(4) מהרש"ל

(א) קשיא

(i) "מפני שהוא כנושא שכר" אכן מדויק הוא דלא קאי אלא אסיפא

(5) מהרש"א

(א) מיהו רש"י בנדרים ס"ל כרשב"ם ד"מפני שהוא כנושא שכר" קאי ג"כ ארישא והלכך מוכרח דאינו מדויק

(ב) והא ראי'

(i) דאי לא קאי אלא אסיפא לפרש דאינו חייב בחזירה דלא הוי אלא כנושא שכר

(ii) הל"ל בסיפא

(1) "בחזרה פטור {ואינו חייב באונסין} מפני שאינו אלא כנושא שכר"

דף פח:

רשב"ם ד"ה וחייב להכריע וד"ה לא ימוד

(1) משנה

(א) וחייב להכריע לו טפח

(2) רשב"ם

(א) וחייב להכריע לו המאזנים מצד הבשר טפח שיהא הבשר שוקל יותר מן הליטרא

(ב) וה"ה לעשרה ליטראות ביחד צריך להכריע טפח דנותן הכרע אחד לכולן

(ג) מפני שלהכריע עשרה ליטראות ביחד רק טפח

(i) צריכין להוסיף אותו כמות בשר

(ii) שמוסיפין סך הכל בעשר הכרעות טפח כל אחד לליטרא אחת

(3) מהרש"א

(א) קשיא

(i) בדף פט. איתא דמאזנים דתלויין באויר צריכין לתלות באופן דיכולין להכריע ג"ט

(ii) הרי אמרת דאף למשקלות כבדים בהכרע טפח סגי

(ב) תירוץ

(i) האי דלקמן במשקל גדול קמיירי כדמוקי לה בדף פט: "בדיגרומי" כלומר צורפי נחושת וברזל נפחים ששוקלין חתיכות גדולות של מאה ליטראות ביחד

(ii) והך דהכא במשקל בעה"ב וחנווני ששוקלין בו בשר לעולם אין צריכין לתלותו אלא ברחוק טפח מלמעלה

(iii) {עיין רש"ש}

(4) ברייתא להלן דף פט.

(א) ה' מבקש ממנו שלשה רבעי ליטרא

(i) לא יאמר מוכר ללוקח שקול לי שלשה רבעי ליטרא אחת אחת

(1) כלומר כל רביע ליטרא בפני עצמו

(ii) אלא שוקל ליטרא ומניח רביע ליטרא עם הבשר

(iii) ובזה מפסיד לוקח

(5) רשב"ם

(א) קשיא

(i) קבענו

(1) דהכרעות מרובות לחלקי דבר ששוקל הרבה כלומר טפח לכל הכרעה

(2) שוה סף הכל להכרעת טפח אחת של כל הדבר בבת אחת

(ii) וא"כ תיקשי אמאי אמרת דלוקח מפסיד בחדא הכרעה של כמות גדולה

(ב) תירוץ

- (i) לאו בהפסד הכרעות קא מיירי
  - (ii) אלא בהפסד דבכל משקל א"א שלא ישקול לו בריוח
  - (iii) מפני שאינו יכול לצמצם
  - (iv) הלכך מפסיד לוקח כשממעטין מנין משקלות
- (6) משנה
- (א) מקום שנהגו למוד בדקה (בקב) לא ימוד בגסה (בסאה)
  - (7) רשב"ם אליבא דגרסא המובא בב"ח
  - (א) "משום שמועד לו בדקה בריוח וכשמועד בגסה מכביד (מאי שנמדד) ומפסיד הלוקח"
  - (ב) פירוש
  - (i) כשמועד בגסה מפסיד **מוכר** דמחמת כובד נכנס יותר במדה (עיינ טור ס' רלא בפרישה)
  - (8) רשב"ם לגרסת פירושים ישנים (כבדפוס ווילנא)
  - (א) "משום שמועד לו בריוח ובדקה מודד יותר וכשמועד בגסה מפסיד **הקונה**"
  - (9) מהרש"א
  - (א) האי גרסת ספרים ישנים דומה בשיטתו למאי דקבענו לרשב"ם לעיל
  - (i) כלומר דבכל משקל או מדידה אי אפשר לצמצם
  - (1) והלכך רוצה לוקח למוד הרבה פעמים בדקה
  - (2) ובגסה מפסיד לוקח ולא מוכר

תד"ה וקללים

- (1) שאלה
- (א) מאי טעמא מסדרין לסדרות כדי לקרות אתם נצבים לפני ר"ה
- (2) תשובת רב נסים גאון
- (א) משום דיש קללות באתם נצבים ובעינן שיתמו שנה וקללותי'
- (3) קשיא
- (א) בגמרא דידן משמע דלא חשיבי קללות אלא הני דבאם בחוקותי והי' כי תבוא
- (4) תשובת ר"י כמבואר במהרש"א
- (א) אכן לית קללות באתם נצבים
- (i) ומ"ה גופה קורין אתם נצבים בשנה שעברה
- (ii) כדי שתפסיק סדרה אחת בלי קללות בין קללות של כי תבא לשנה הבאה
- (ב) והא ראי'
- (i) דבמגילה לא: איתא
- (1) ברייתא
- (א) עזרא תיקן להם לישראל
- (i) שיהו קורין קללות שבתורת כהנים לפני עצרת
- (ii) ושכמשנה תורה לפני ראש השנה
- (ii) עכשיו
- (1) האי "לפני עצרת" מוכרח דמשמעו
- (א) דעושין ריחוק סדרה אחת דלית בי' קללות (פרשת במדבר) לפני עצרת
- (ב) כדי להפסיק בה בין בחוקותי לעצרת
- (2) והכי נמי האי "לפני ר"ה" משמעו
- (א) דעושין ריחוק סדרה אחת דלית בי' קללות (פרשת נצבים) לפני ר"ה
- (ב) כדי להפסיק בה בין כי תבא לר"ה

דף פט.

רשב"ם ד"ה אלא שוקל וד"ה נותן הכרע אחד לכולן

- 1) ברייתא חלק א'
  - א) הי' מבקש ממוכר שלשה רבעי ליטרא
  - i) לא יאמר לו לוקח שקול לי שלשה רבעי ליטרא אחת אחת (1) כלומר כל רביע ליטרא בפני עצמו
  - ii) אלא שוקל ליטרא ומניח רביע ליטרא עם הבשר
- 2) רשב"ם ד"ה ונותן הכרע אחד
  - א) שאלה
    - i) האיך הי' לוקח נהנה אם שוקל לו אחת אחת
    - ב) תשובה
      - i) קבענו בד"ה וחייב להכריע דכששוקל אחת אחת מרויח לוקח
      - ii) דבכל פעם אי אפשר למוכר לצמצם
    - ג) שים לב
      - i) דהאי "שוקל ליטרא ומניח וכו'" אי אפשר לאמרו אלא במקום שאין מכריעין
      - ד) דאי במקום שמכריעין
        - i) נמצא שנותן לו הכרע גם של אותו רביע בכף א' בחנם
        - ii) ומפסיד מוכר שנותן לו הכרע בעד ליטרא שלימה
        - ה) והלכך במקום שמכריעין
          - i) נותן ג' רבעי ליטרא בכף אחת ובשר בכף שני'
  - 3) מהרש"א
    - א) גם במקום שאין מכריעין יכול לעשות כן בג' רבעי ליטרא וכו'
    - ב) אלא משמיענו דמחמת שאין מכריעין יכול נמי לתת ליטרא בכף אחד וכו'
  - 4) ברייתא חלק ב'
    - א) הי' מבקש ממנו עשר ליטרין לא יאמר לו שקול לי אחת אחת והכריע
    - ב) אלא שוקל לו בבת אחת ונותן הכרע אחד לכולן
  - 5) רשב"ם ד"ה ונותן הכרע אחד לכולן
    - א) עושה הכרע אחד
    - ב) כדי שלא יפסיד מוכר מחמת דאי אפשר לצמצם
  - 6) מהרש"א
    - א) דאין לפרש שלא יפסיד מוכר בהכרעות מרובות
      - i) דהרי פירשנו לעיל דבמקום שאין מכריעיו עסקינן

(7) {צריך עיון

א) אמאי לא פירש דאין לומר דמפסיד מוכר בהכרעות מרובות

ב) דהרי קבענו בד"ה וחייב להכריע דהכרעות מרובות לדבר קל שוה להכרעה אחת לדבר שאינו קל}

רשב"ם ד"ה י"ב טפחים

(1) ברייתא

(א) נפש מאזנים תלוי' באויר ג' טפחים וגבוהה מן הארץ ג"ט

(ב) קנה הוא הקנה שהלשון קבוע באמצעיתו ושתי המיתנות תלויות בראשיו

(2) רשב"ם חלק א'

(א) לפיכך צריך להרחיק לנפש ג"ט מן הגג שלא יגע קנה בגג כשיכריעם

(ב) וצריך נמי להרחיק לנפש ג"ט מן הארץ שלא יגע קנה בקרקע בשעת הכרעה

(3) רשב"ם חלק ב'

(א) האי קנה ארכו ד' טפחים כלומר ב' טפחים מכל צד שבנפש

(4) מהרש"ל

(א) קשיא

(i) נמצא דמן הנפש לקצה הקנה ליכא אלא ב' טפחים

(ii) ותיקשי דבהרחקת בב' טפחים לגג סגי כדי שלא יגע בגג כשמכריע

(5) מהרש"א

(א) ומצי נמי להקשות דא"כ אף בהרחקת ב' טפחים לקרקע סגי

(6) { צריך עיון

(א) דיכול להיות דמהרש"ל קסבר דלקרקע צריכין טפי מב' טפחים מפני דהמיתנות תלויות תחתיו {

דף פט:

רשב"ם ד"ה וחצי תומן וד"ה תומן (הראשון) וד"ה תומן (השני)

ה' שיטת ר"ה	ד'	ג' אית ספרים	ב'	א'	
					קב = 4 לוגין = 24 ביצים
					רובע הקב = 1 לוג = 6 ביצים
תומן שמינית שבקב = 3 ביצים = חצי לוג		תומן שמינית שבקב = 3 ביצים = חצי לוג	תומן שמינית שבקב = 3 ביצים = חצי לוג		חצי רובע קב = $\frac{1}{2}$ לוג = 3 ביצים
חצי תומן = 1.5 ביצים ואינו גדול אלא חומשא = .30					$\frac{1}{4}$ רובע קב = 1.5 ביצים = $\frac{1}{4}$ לוג
עוכלא = 1.2 ביצים	עוכלא = 1.2 ביצים	עוכלא = 1.2 ביצים			$\frac{1}{5}$ רובע הקב = $\frac{1}{5}$ לוג = 1.2 ביצים
	תומן שמינית שברובע הקב ושמינית שבלוג		עוכלא שמינית שברובע קב ושמינית שבלוג	תומן שמינית שבלוג = 75 ביצה = עוכלא שמינית שברובע הקב	$\frac{1}{8}$ רובע הקב = $\frac{1}{8}$ לוג = $\frac{3}{4}$ ביצה

(1) גמרא

(א) מדות דשרי לעשותן כוללין

(i) קב

(ii) חצי קב

(iii) רובע

(iv) חצי רובע

(1) רשב"ם

(א) בספרים שלנו גורסי חצי רובע

(ב) אבל ר"ח אינו גורס חצי רובע

(v) תומן

(vi) חצי תומן

(1) רשב"ם

(א) בספרים שלנו אינן גורסין חצי תומן

(ב) תוספתא ור"ח גורסין חצי תומן

(vii) עוכלא

(ב) אין עושין מדה דאינה קטנה אלא בריבעא ממדה דגדולה הימנה מחמת דטעי אינשי בריבעא

- (ג) קשיא (לפי גרסת ספרים שלנו)
- (i) אי הכי מאי טעמא עושין בין תומן בין עוכלא
- (ii) הרי אין אחד גדול מאידך אלא בריבעא
- (iii) להלן נבאר חשבון זו
- (ד) קשיא (לגרסת ר"ח)
- (i) אי הכי מאי טעמא עושין בין חצי תומן בין עוכלא
- (ii) הרי אין אחד גדול מאידך אלא בריבעא
- (iii) להלן נבאר גם חשבון זו
- (ה) תירוצ
- (i) כיון דהוו במקדש לא גזרו בהו רבנן
- (2) הקדמה
- (א) עצם משמעות של תומן הנו "שמינית"
- (ב) קב ולוג תרוייהו מדת נפח הן וקב הנו ד' לוגין
- (ג) ברם
- (i) בקב משתמשינן ביבש
- (ii) ובלוג משתמשינן בלח
- (3) רשב"ם
- (א) שאלה
- (i) האי תומן האם שמינית שבקב הוא או שמינית שבלוג
- (ב) תשובה
- (i) רשב"ם בד"ה תומן (הראשון) מפרש דתומן שמינית שבקב הוא דהיינו חצי לוג
- (ii) רשב"ם בד"ה תומן (השני) מפרש בתחילה דתומן שמינית הלוג הוא
- (4) מהרש"ל
- (א) צריכין למחוק ד"ה תומן (הראשון) דאינו מתאים לד"ה תומן (השני)
- (ב) {דיבור זו לא הודפס בש"ס ווילנא מיהו איתי' בדפוס ראשון דספר חכמת שלמה משנת שמ"א
- (ג) ספר זה השאיל לי באדיבות ר' חיים צבי אידליס נין מהרש"א}
- (5) מהרש"א ד"ה וחצי תומן
- (א) מיד לפני האי ד"ה תומן (הראשון) מפרש רשב"ם בד"ה חצי תומן ועוכלא דבתוספתא גרסינן חצי תומן בנוסף לתומן
- (ב) בתוספתא גופא כתיב האי לישנא: "תומן וחצי תומן במדת הלח"
- (ג) {שים לב דנוסח קרוב לזה הודפס בנוסחאות כ"י בש"ס ווילנא}
- (ד) מאחר דלתוספתא במדת לח משתעי מסתבר דתומן שמינית הלוג הוא
- (ה) והיינו טעמא דבד"ה תומן (הראשון) כתב רשב"ם דתומן שמינית הלוג הוא

- (ו) ברם בתחילת ד"ה תומן (השני)
- (i) דן רשב"ם לגרסת ספרים שלנו דפליגי אתוספתא ולא גרסי חצי תומן
- (ii) וליכא הוכחה דבמדת לח משתעי
- (iii) והלכך מסתבר דלספרים שלנו מצי רשב"ם לפרושי דתומן שמינית הקב הוא
- (6) רשב"ם ד"ה תומן (השני) כמבואר במהרש"א
- (א) עיין ביאור טור א' בטבלא
- (i) ההוא ביאור מן הנמנע הוא דעל ידו נמצא דתומן ועוכלא הן בגודל אחד
- (ב) עיין ביאור טור ב'
- (i) ההוא ביאור מן הנמנע הוא מחמת ב' טעמים
- (1) לביאור זה גדול תומן מעוכלא "יותר מכפליים"
- (א) כלומר 3 ביצים כלפי 75 ביצה
- (ב) ולא בשיעור ריבעא דאיתא בגמרא
- (2) ותיקשי עוד למה הוזכר בין תומן בין חצי רובע מאחר דבגודל אחד הן
- (7) מהרש"א
- (א) קשיא
- (i) בקושטא הוי לי' להקשות דלביאור בטור ב' תומן גדול מעוכלא **ארבע** פעמים!
- (ב) תירוץ
- (i) אית ספרים דמבארין דהאי "יותר מכפליים" ברשב"ם קאי אביאור שבטור ג'
- (ii) שים לב דלביאור שבטור ג' לא מתורץ למה הוזכרו תומן וחצי רובע אע"ג דבגודל אחד הן
- (ג) אגב אורחא תדע
- (i) דביאור שבטור ד'
- (1) הגם דלדידי' תומן אינו בגודל חצי רובע
- (2) מ"מ מן הנמנע הוא דעל ידו נמצא דעוכלא גדול מתומן
- (8) המשך רשב"ם כמבואר במהרש"א
- (א) לביאור ר"ח בטור ה' נייחא לן
- (i) דמדמין בגמרא **חצי תומן** לעוכלא ולא מדמין **תומן** לעוכלא
- (ii) וחצי תומן דהיינו 1.5 ביצים גדול בריבעא (30 ביצה) מעוכלא דהנו 1.2 ביצים
- (ב) שים לב
- (i) דר"ח אינו גורס חצי רובע
- (ii) מחמת קושיא דלעיל דחצי רובע ותומן דומין בגדלן

תד"ה ובמשורה

(1) ברייתא

(א) לא תעשו עול ... במשקל ובמשורה

(ב) במשקל

(i) שלא יטמין משקלותיו במלח

(ג) במשורה

(i) שלא ירתיח

(2) גמרא באיזה נשך

(א) קשיא

(i) האי לא תעשו לטומן משקלותיו במלח למה לי

(ii) הרי גזילה מעלייתא היא

(ב) תירוצ

(i) לעבור עליו משעת עשיי'

(3) תוספות כמבואר במהרש"א

(א) קשיא

(i) לגבי משקלות כבר ידענא מהאי דאיזהו נשך הא דצריכין ללא תעשו

(ii) ברם באזהו נשך לא מפרשי האי לא תעשו דכתיב לגבי משורה שלא ירתיח

(1) ועדיין תיקשי למה לי האי לא תעשו הרי גזילה מעלייתא היא

(ב) תירוצ

(i) להתחייב משעת הרתחה

(ii) דומיא לכי הא דאמרינן באיזהו נשך לגבי טומן משקלותיו במלח

דף צ.

רשב"ם ד"ה שלישית ההין וד"ה רביעית ההין (הראשון)

(1) גמרא

(א) עושין מדות בלח בחלקי הין המודגשות בטבלא

(i) כלפי מדות סאה וחלקי סאה ביבש דנמי מודגשות בטבלא

(ב) מיהו אין עושין מדות היכא דמדה א' אינה גדולה ממדה ב' כי אם ריבעא דמדה א'

(ג) דאתי לאחלופי

א'	יבש		לח
ב'	סאה	6 קבין	
ג'	תרקב = $\frac{1}{2}$ סאה	3 קבין = 12 לוגין	הין
ד'	חצי תרקב = $\frac{1}{4}$ סאה	1-1/2 קבין = 6 לוגין	חצי הין
ה'	קב = $\frac{1}{6}$ סאה	קב = 4 לוגין	שלישית הין
ו'	(לא הוי דכוותי' שלש רבעי קב דטעי בריבעא לגבי קב)	3 לוגין	רביעית ההין
ז'	חצי קב	2 לוגין	(לא הוי דכוותי' חצי שלישית הין)
ח'		1.5 לוגין	(חצי רביעית הין לא עושין דטעי בחצי קב דיבש דהיינו 2 לוגין וגדול בריבעא ומחליף)
ט'	רובע הקב	$\frac{1}{4}$ קב = לוג = 6 ביצים	לוג
י'	תומן	1/8 קב = $\frac{1}{2}$ לוג = 3 ביצים	חצי לוג
יא'	חצי תומן	1.5 ביצים	רביעית לוג
יב'	עוכלא	1.2 ביצים	{אמאי ליכא כי האי}
יג'	[יבש אין דרכו למוד בכלי קטן כל לך]	.75 ביצים	שמינית לוג
יד'	[יבש אין דרכו למוד בכלי קטן כל לך]	.375 ביצים	חצי שמינית = קורטוב

(2) רשב"ם ד"ה שלישית ההין

(א) "לקמן מפרשין למה התקינו שיעשו שלישית ההין"

(3) המשך גמרא

(א) קשיא

(i) "שלישית ההין רביעית ההין לא לעביד"

(ב) תירוצ

- (i) כיוון דהוּוּ במקדש לא גזור
- (ג) קשיא
- (i) במקדש נמי ליגזר
- (4) מהרש"א
- (א) קשיא
- (i) הא דקאמר רשב"ם " לקמן מפרשין למה התקינו שיעשו שלישיית ההין "
- (ii) כיוון להא דמקשין לקמן "שלישיית ההין רביעית ההין לא ליעביד"
- (iii) ברם
- (1) מוכרח
- (א) דבהאי קושיא בגמרא אינן מקשין לשלישיית ההין
- (i) דהרי מובן דעשו שלישיית ההין בלח נגד קב ביבש
- (ב) ולא מקשין אלא שלא לעשות רביעית ההין מחמת ב' טעמים **דיש להן ענין עם שלישיית ההין ועם קב דמקביל ביבש לשלישיית ההין**
- (i) שלישיית ההין (ד' לוגין) אינו גדול מרביעית ההין (ג' לוגין) אלא בריבעא
- (ii) ביבש ליתא שלש רבעי קב (ג' לוגין)
1. מחמת דקב (ד' לוגין) אינו גדול ממנו אלא בריבעא
2. ומצד הכלל דמדות לח אינם עושים אלא ביחס למדות יבש לא הוי לן למיעביד בלח רביעית ההין
- (5) רשב"ם ד"ה רביעית ההין (הראשון)
- (א) קשיא
- (i) בטור ח' בטבלא אמאי אין עושין חצי רביעית בלח (1.5 לוגין)
- (ב) תירוק
- (i) דטעו ב' בחצי קב ביבש בטור ז' (2 לוגין) דאינו גדול מחצי רביעית בלח אלא בריבעא
- (6) מהרש"א
- (א) קשיא
- (i) בטור ז' אמאי אין עושין חצי שלישיית ההין בלח (2 לוגין) במקביל לחצי קב ביבש באותו טור
- (ii) ואותו חצי שלישיית ההין (2 לוגין) לא אתי למיטעי ב' ברביעית ההין (3 לוגין) בטור ו'
- (1) דהרי רביעית ההין גדול הימנו יותר מריבעא
- (iii) שים לב
- (1) דלעשות חצי שלישיית ההין יש עוד יתרון
- (א) דכדי להסביר האי דלא עושין חצי רביעית ההין בלח (1.5 לוגין) בטור ח'
- (ב) לא נצטרך עוד למימר
- (i) דחיישינן דאתי למיטעי בחצי קב דיבש (2 לוגין) בטור ז'

(ii) אלא מצינן למימר דחיישינן בלח גופו דאתי למיטעי בחצי שלישיית ההין (2 לוגין)
באותו טור ז'

(7) תוספות

(א) קשיא

(i) האיך מקשי בגמרא דהוי להו למיגזר אף במקדש שלא לעשות שלישיית ההין ורביעית ההין

(ii) הרי היו צריכין במקדש למוד שלישיית ההין לאיל ורביעית ההין לכבש

(ב) תירוץ

(i) למוד חצי ההין יכולין על ידי וכו'

(ii) למוד שלישיית ההין יכולין ע"י וכו'

(iii) למוד רביעית ההין יכולין ע"י וכו'

(8) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אמאי הוצרכו לתרוץ להא דעשאו חצי ההין

(ii) הרי על חצי ההין לא הקשו דליגזור דליכא מדה דאינו גדול ממנו אלא ריבעא

(ב) תירוץ

(i) אגב דמייתי להא דאיצטרכי לשלישיית ההין ורביעית ההין

(ii) מייתי נמי להא דאיצטרכי לחצי ההין

רשב"ם ד"ה דלא ליהוי

(1) גמרא

- (א) אין מוסיפין על המדות יותר משתות כדי דלא ליהוי פסידא לתגרא
- (ב) והמשתכר אל ישתכר יותר משתות

(2) רשב"ם

- (א) תגר שבא מעיר אחרת
- (ב) והוא לא ידע דהוסיפו על המדות ומכר כמו שהי' רגיל עד עכשיו
- (ג) כל עוד דלא מוסיפין על המדה שתות אינו מפסיד אלא שתות דמותר לו להרויח
- (ד) אבל אם מוסיפין יותר משתות אית לי' פסידא מקרן שלו

(3) מהרש"ל

- (א) לשון רשב"ם "והוא לא ידע" משמע דלבסוף נתוודע לי'
- (ב) והכי פירושו
  - (i) מחמת דלא ידע עד בואו לכאן
  - (ii) קנה לסחורתו בזול כי חשב שיכול למוכרו במדה קטנה דמקודם הוספה על המדה
  - (iii) ועכשיו שבא ונודע לו שהוסיפו על המדות צריך למכור מדה גדולה באותו מחיר ומפסיד
  - (iv) ואין לו לתבוע אונאתו דהרי לדעתו מכר

(2) מהרש"א

- (א) דוחק למימר דלאחר שנודע לו יצריך למכור באותו מחיר להאי מדה שהוסיפו עליו
- (ב) אלא הכי פירושו

(i) האי מוכר לעולם לא יתוודע לי' דהוסיפו על המדות

(1) והלכך לא יבא למיטען טענת אונאה

(ii) וגם לוקח דבודאי ידע דהוסיפו על המדות יחשוב שמא מוכר מאיזה טעם זלזל במקחו

דף צ:

רשב"ם ד"ה ושמע מינה

(1) הקדמה

א) שקל יש בו ארבע דינרי

(2) רשב"ם

א) שתות מלגאו ד-50 שקלים = 8 שקלים ודינר

(3) מהרש"א

א) לא דק דהנו 8 שקלים ודינר ושליש דינר

דף צא.

תד"ה חד אמר

(1) גמרא

(א) אין משתכרין פעמים בביצים

(ב) רב ושמואל

(i) חד אמר דאל ישתכר על חד תרי

(2) תוספות

(א) קשיא

(i) מאי איריא בביצים דלא מצי להשתכר יותר מדאי

(3) מהרש"א

(א) ה"ה דהוי מצי להקשות

(ב) מאי איריא על חד תרי

(ג) הלא בד"ה דלא ליהוי קבענו דאפילו יותר משתות נמי אסור להשתכר

***

הדרן עלה המוכר את הספינה

ז' תשרי תשס"ו

לע"נ

אבי מורי חגה זכר' בן דוד

חמי משה מרדכי בן ירוחם